۱۸۰ کشور دنیا بیش از ۵۰ سال است سیاست افزایش جمعیت دارند

در انگلیس تنها برای زنان باردار بالای ۳۵ سال و افراد دارای سابقه ژنتیکی آزمایش‌های غربالگری توصیه می‌شود، در ایران برای همه!

سبک زندگی

زهرا چیذری

۱۸ تا ۳۵ و حتی در مواردی ۲۵ تا ۳۵ سال بازه‌ای است که مطابق توصیه‌های سازمان جهانی بهداشت و غالب پزشکان، زنان می‌توانند بی‌دغدغه مادر شوند. سنین کمتر یا بیشتر از این بازه برای باردار توصیه نمی‌شود. این بد بین معناست که یک خانم تنها ۱۰ تا ۱۷ سال برای مادر شدن فرصت دارد و با عنایت به فاصله سنی بهینه سه تا پنج سالی که میان بارداری‌ها توصیه می‌شود حتی اگر خانمی در سن مناسب ازدواج کند حداکثر دو تا سه فرزند می‌تواند به دنیا بیاورد. از سوی دیگر حدود ۱۲ میلیون جوان در حال عبور از سن مناسب ازدواج هستند و ۱/۲ میلیون به تجرد قطعی رسیده‌اند و ۴ میلیون زن بیوه و مطلقه وجود دارد که در مجموع حدود یک چهارم جمعیت کشورمان را از چرخه باروری و فرزندآوری خارج می‌کند. پس در این میان خانواده‌هایی که تمایل به فرزندآوری دارند با قرار دادن بازه‌ای ۱۰ تا ۱۷ ساله برای مادر شدن زنان، گروه بیشتری از افراد را از این چرخه خارج می‌کنند. تلاش مجلس برای افزایش حداقل سن ازدواج هم مانعی دیگر بر سر راه فرزندآوری و ازدیاد جمعیت قرار می‌دهد. این در حالی است که در کنار گفتمان رایج علمی درباره سن بهینه ازدواج و باروری در کشورمان ظاهراً گفتمان‌های علمی دیگری هم وجود دارد که بازه سنی باروری بهینه در زنان را تا ۴۰ سالگی افزایش می‌دهد و بر مبنای دانش جدید پزشکی، هستند خانم‌هایی که حتی تا سنین بسیار بالاتر هم قدرت باروری دارند به خصوص اگر روش‌های جدید باروری درباره آنها به کار گرفته شود و با آزمایشات غربالگری می‌توان از سلامت جنین آنها اطمینان حاصل کرد هر چند این آزمایش‌ها هم هماننذ روش‌های باردار‌ی جدید گرفتار فضای تجاری و بازاری شده‌اند و توصیه به انجام این آزمایش‌ها در سنین کمتر از ۳۵ سال تنها برای گرم کردن بازار این تجارت پر در آمد است. به این منظور در میزگردی با حضور دکتر سهیلا آسوده دکترای ژنتیک، دکتر طاهره لباف متخصص زنان و زایمان و دکتر ناهید لرزاده متخصص زنان و زایمان و فلوشیپ ناباروری سؤالات پیرامون این موضوع را مورد بررسی قرار دادیم.

گفتمان غالبی که در خصوص سن بارداری وجود دارد عمدتاً ناظر بر این است که این سن بین ۲۵ تا ۳۵ سال است و گفته می‌شود باردار‌ی‌های بالای ۳۵ سال خطرناک است هم برای مادر و هم برای فرزند. برخی بر‌رسی‌ها نشان می‌دهد در دنیا چنین توصیه‌ای چندان مطرح نیست. ما در کشورهای غربی عموماً با خانم‌های مسنی مواجه‌ایم که تصمیم به فرزندآور شدن می‌کنند و اصطلاح «گلدن بی‌بی» مطرح می‌شود. نظر شما در این خصوص چیست؟ از دیگر سو آیا به لحاظ علمی در رابطه با این که باردار‌ی بالای ۳۵ سال مخاطره‌ای دارد یا نه، شواهدی علمی وجود دارد؟

■ **دکتر لرزاده:** باردار‌ی‌های زیر ۱۸ سال و بالای ۳۵ سال عوارض دارد. در باردار‌ی‌های زیر ۱۸ سال به دلیل اینکه دوران بلوغ هنوز به پایان نرسیده خطر بیماری‌هایی همچون دیابت و فشار خون وجود دارد. در باردار‌ی‌های بالای ۳۵ سال هم همین طور. علاوه بر این در باردار‌ی‌های بالای ۳۵ سال بافت‌های دیواره عضلانی رحم سفت‌تر می‌شود و احتمال انسکاات کورموزومی در جنین بیشتر می‌شود و این مسئله شانس سقط را بالاتر می‌برد. به این خاطر است که توصیه می‌شود زیر ۱۸ سال و بالای ۳۵ سال باردار‌ی صورت نگیرد. البته در حال حاضر با بالا رفتن سن ازدواج، باردار‌ی‌های بالای ۳۵ سال زیاد دار‌یم.

البته این گونه نیست که ما بخواهیم به طور کلی چنین باردار‌ی‌هایی را منع کنیم. توصیه‌های پزشکی این است که این گونه باردار‌ی‌ها اتفاق نیفتد اما این مسئله بستگی به شرایط افراد دار‌د و در مواردی که خانم ناگزیر به باردار‌ی در سن بالای ۳۵ سال است این باردار‌ی‌ها باید با مراقبت بیشتری همراه باشد و با بیشتر این افراد را تحت نظر می‌گیریم. آزمایش‌های غربالگری هم در این زمینه می‌تواند به پایش سلامت مادر و جنین کمک کند. همچنین کنترل فشار خون و دیابت مادر حتماً باید صورت بگیرد و به طور کلی در حال حاضر تعداد باردار‌ی‌های بالای ۳۵ سال زیاد شده است اما به هر حال توصیه می‌شود که سن بهینه باروری ۱۸ تا ۳۵ سالگی است و بالاتر یا پایین‌تر از این بازه زمانی نیازمند مراقبت‌های ویژه است.

■ **دکتر لباف:** این که محدوده خاصی برای بارداری در دنیا وجود داشته باشد و مطلاً بازه سنی ۲۵ تا ۳۵ سال را مطرح می‌کنند، خیر این طور نیست. واقعاً این طور نیست که ما فقط بین ۲۵ تا ۳۵ سال را بگیریم. یک بازه زمان برای باردار‌ی در نظر بگیریم و تأکید کنیم که بالای ۳۵ سال نباید این اتفاق بیفتد. این مسئله مصداق «کلمه الحق یراد الباطل» است. ما یک موضوعی را داریم که ثابت هم شده بر اساس آمار خانم‌هایی که بالای ۴۰ سال حامله شوند، یک درصد کمتر است که فرزندشان دچار «سندروم دان» شود یعنی همان منگولیسم. خانم‌هایی که زیر ۳۵ سال هم باردار شوند باز هم از ۴۰۰ نفری که حامله می‌شوند یک نفر ممکن است فرزند مبتلا به سندروم دان به دنیا بیاورد. اولاً، بحث ۳۵ سال مطرح نیست و بحث ۴۰ سال به بالا است آن هم حتی در بالای ۴۰ سال از هر ۱۰۰ فرزندی که به دنیا می‌آید ۹۹ نفر آن سالم هستند و یک درصد ممکن است سندروم دان داشته باشد. حالا به بحث نسبت زیر ۴۰ سال این چهار برابر می‌شود ولی باز از آنجاز ۴۰۰ نفر نفرش آمار منفی می‌دهد که یک نفر سندروم دان دارد. این جا از هر ۱۰۰ نفر یک نفر ممکن است این سندروم را داشته باشد.

البته این بازه به عوامل مختلفی بازمی گردد. این که آیا در قامیل از نظر ژنتیکی بچه‌ای را داشته باشند که این اختلال ژنتیکی را داشته باشد یا نه. در حال حاضر با توجه به پیشرفت‌های پزشکی این مسئله در زیر سه ماهگی قابل تشخیص است و راه برای آن وجود دار‌د. بنابراین اینطور نیست که ما فقط بگوییم بالای ۳۰ سال و حتی ۴۰ سال کسی نباید حامله شود. ما بسیاری از خانم‌هایی را داریم که در سن ۴۰ سالگی، ۴۲ سالگی ازدواج می‌کنند و ما اتفاقاً اینها را توصیه و تشویق می‌کنیم که به هیچ وجه جلو گیری نکنند و سریعاً حامله شوند. چون هر چه سن بالا می‌رود ممکن است کیفیت تخمک‌ها از نظر باروری ضعیف باشد و ممکن است آنتی مولرین هورمون‌شان که کیفیت تخمک را نشان می‌دهد پایین بیاید. بنابراین توصیه می‌کنیم سریع حامله شوند و به هر توصیه‌ای که می‌خواهید بپرسید از یک بچه داشته باشید. بین بچه‌های‌تان فاصله نیندازید یعنی بلافاصله بعد از بچه اول تلاش کنید بعد از سه ماه دوباره حامله شوید. وقتی این موضوع را پیگیری می‌کنیم می‌بینیم یک‌سری مسائل در کنار هم وجود دارد که این‌ها به سبک زندگی و یک‌سری مسائل زیربنایی بستگی دارد.

خانم دکتر لباف! پس شما بازه سنی ۲۵ تا ۳۵ یا ۱۸ تا ۳۵ را برای باردار‌ی خانم‌ها قبول ندار‌ید؟

بینید ما از یک طرف می‌بینیم که توصیه می‌شود زیر ۲۵ سال حامله شوند و از یک طرف می‌گوییم تا ۳۵ سال شما ۱۰ سال فرصت دار‌ید برای بچه‌دار شدن. از آن طرف هم می‌گوییم فاصله بین بچه‌ها هم سه تا پنج سال باشد. البته ما نمی‌گوییم، آنچه را که به خورد بچه‌های ما می‌دهند این است. خب، شما حساب کنید یعنی در این فاصله ۱۰ ساله اگر قرار باشد باردار‌ی صورت بگیرد و فاصله بچه‌ها هم پنج سال باشد پس به‌طور معمول فرد دو بچه و با احتساب اختلاف سه سال فاصله سه فرزند می‌تواند داشته باشد. این را هم در نظر بگیرید که در این میان برخی از خانم‌ها‌یی ما نیز ممکن است به مقصد نرسد. یعنی ما در بین خانم‌هایی که سقط دار‌یم، زیاد‌ن زوردم دار‌یم که اینها نمی‌توانند ادامه حیات بدهند بنابراین به‌طور متوسط می‌گویند هر خانمی یک یا دو بچه یعنی مراقبت بیشتری باید بشود و آن خانم با حساسیت بیشتری باردار می‌شود. حتی اگر هورمون آنتی‌مولرین آن خانم یعنی کیفیت تخمک‌هایش پایین باشد یا تخمک‌هایی نباشد که قابلیت باروری داشته باشد وی را تشویق می‌کنند که از طریق تخمک‌های اهدایی اقدامه به باردار‌ی کند. وقتی ما همه اینها را کنار هم می‌گذاریم می‌بینیم که گویا یک‌سری دایه‌های دلسوزتر را مقر برای بلوک شرق و بخصوص کشورهای اسلامی و به ویژه کشور شیعه ایران نسخه می‌پیچند و هنوز هم دار‌ند می‌پیچند. ما می‌دانیم که بیش از ۱۸۰ کشور دنیا، بیش از ۵۰ سال است سیاست افزایش جمعیت دارند و برای ما هنوز دارند نسخه کاهش جمعیت را توصیه و تجویز می‌کنند و بعد در ایران از وزارت بهداشت و درمان برای این که در زمینه کنترل جمعیت موفق عمل کرده و بیشتر توانسته ایفا را هدف اصلی‌شان برساند در سازمان ملل جایزه می‌دهند. در حالی که می‌بینیم از نظر علمی وقتی یک خانم قاعده می‌شود یعنی سیستم هیپوتالیمی و هیپوفیز، تخمدان‌ها و رحم و سیستم تناسلی‌اش به سمت کامل شدن می‌رود. از زمانی که خانم قاعده می‌شود دو سال طول می‌کشد تا این سیستم تکامل کلی پیدا کند و بعد از دو سال دیگر مشکلی برای حامله شدن ندارد. بله، طبیعتاً ممکن است یک دختر خانم ۱۴، ۱۵ ساله مراقبت بیشتری را در زمان باردار‌ی بخواهد یعنی مثلاً ممکن است کم‌خونی داشته باشد که باید کم‌خونی‌اش جبران شود و مشکلاتش حل شود ولی این به این معنا نیست که وی برای بچه‌دار شدن ممنوعیت داشته باشد. من فکر می‌کنم مسئله بالا رفتن سن ازدواج از این قمباش است و از همان جا سرچشمه می‌گیرد. وقتی یک خانم قاعده می‌شود و قاعده‌اش منظم است ما از نظر علمی می‌گوییم این خانم ۹۵ درصد تخمک‌گذاری دارد. اصولاً این تست تخمک‌گذاری این خانم است و اگر این آنتی مولریش بالا باشد یعنی تخمک‌هایش نیز کیفیت خوبی دارد.

بله، طبیعی است یک خانم بالای ۴۰ سال ممکن است دیابت نوع ۲ داشته باشد، ممکن است فشار خون داشته باشد یعنی مراقبت‌های بیشتری را خواهد که بعد خودش و بچه‌اش سالم باشند و این با غربالگری‌هایی که وجود دارد

پس می‌توان گفت در این حوزه هم متأسفانه نگاه تجاری حاکم شده است؟

■ **دکتر لباف:** بله، متأسفانه. چنین نگاهی هم می‌تواند باشد. در این میان یک مسئله دیگر هم هست. این که می‌گویند فاصله بین بچه‌ها سه تا پنج سال باشد. این اصلاً علمی نیست. آنچه علمی است آن است که وقتی خانمی بچه‌ای را به دنیا می‌آورد و دوران شیردهی‌اش، سه ماه نیاز دارد باید تجدید قوایی داشته باشد، آنتی اکسیدان‌ها را مصرف کند. کلسیم و آن چیزهایی که مادر در دوران بارداری به فرزند داده باید جبران شود و بعد می‌تواند حامله شود اما حساب کنید که این سه ماه بعد از شیردهی کجا و این فاصله سه تا پنج سال کجا این اصلاً وجهی منزل نیست.

یعنی این توصیه‌ای که شما دار‌ید ضرری برای مادر و فرزند ندارد؟

■ **دکتر لباف:** اصلاً سه ماه بعد از شیردهی اگر تجدید قوا شود هیچ مشکلی ایجاد نمی‌شود.

اشاره داشتید به کیفیت پایین تخمک و خانم‌هایی که سنشان بالاتر می‌رود ممکن است این اتفاق برای آنها بیفتد. شاید جوان تر هایی هم باشند که از لحاظ هورمونی مشکل داشته باشند و کیفیت تخمکشان پایین بیاید، این طور نیست؟

■ **دکتر لباف:** بله. قطعاً

خب، آن کیفیت پایین تخمک آیا منجر به تولد فرزند ناقص نمی‌شود؟ اصلاً باردار‌ی می‌تواند صورت بگیرد؟

■ **دکتر لباف:** نه. اینها معمولاً با باردار‌ی انجام نمی‌شود. یا اگر حاملگی اتفاق بیفتد، حاملگی بچ خواهد بود. یعنی باردار‌ی تشکیل می‌شود، کیسه آب هم همین طور، جفت هم تشکیل می‌شود ولی داخل آن جنینی وجود ندار‌د و این باید سقط شود.

دلیل این مسئله در خانم‌های جوان تر چیست؟

■ **دکتر لباف:** ما عارضه‌ای دار‌یم به اسم POF که بعضی وقت‌ها فامیلی است مثلاً کسی مادرش زود یائسه شده است، خاله‌اش هم زود یائسه شده است و بعضی وقت‌ها هم نه. کسی در فامیلش نیست ولی چنین مشکلی برایش پیش آمده است. بالاخره یک بیماری است. طبعاً وقتی کسی POF پیدا می‌کند، دیگر هورمون‌هایش می‌رود به سمت یائسگی و آنتی مولریش پایین می‌آید.

یعنی تا زمانی که خانمی قاعده می‌شود و قاعدگی او منظم هم اگر باشد، حتی اگر ۵ ساله هم شود امکان باردار‌ی دار‌د؟

■ **دکتر لباف:** در مورد آنی که آزمایش آنتی‌مولرین را بدهد و این آنتی‌مولریش بالای یک باشد. کما اینکه ما زیاد داشتیم. من در این مدت ۳۵ سال دوران طبابتم بسیاری از این خانم‌ها را داشتم که مثلاً چهار، پنج ماه حامله نشده‌اند، مخصوصاً کسی که کنترل ندار‌د و فکر می‌کرد‌ند یائسه شده‌اند وقتی آمدند و من معاینه‌شان کردم، دیدیم چهار ماهه حامله هستند.

■ **دکتر لرزاده:** اینکه حداکثر سن برای باردار‌ی چند سالگی است مطابق توصیه‌های سازمان بهداشت جهانی سن ۳۵ سالگی است اما ما باردار‌ی‌هایی تا ۴۳ سالگی هم دار‌یم. از نامی که تخمک فعالیت دار‌د این مسئله است اما نهایت سنی که به نظر می‌رسد کیفیت تخمک برای باردار‌ی مناسب باشد ۴۳ سالگی هم دار‌یم. از نامی که عمل IVF نهایتاً تا این سن را قبول می‌کنیم بعد از این سن شانس باروری وجود ندار‌د حتی اگر عادت ماهانه منظم اتفاق بیفتد چون تخمک‌ها کیفیت لازم برای باروری را ندار‌ند و در صورت باردار‌ی اشکالات کورموزومی در این افراد بالاست و سقط خود به خود هم در این افراد زیاد است. البته در روش IVF اگر بخواهیم با تخمک اهدایی و از فردی جوان این کار را انجام دهیم تا ۴۵ سالگی این کار امکانپذیر است و در مواردی تا ۵۰ سالگی هم اگر فرد شرایط جسمی مناسبی داشته باشد باردار‌ی امکانپذیر است. نداشتن چاقی، دیابت و تأیید شرایط حمل جنین از سوی پزشک می‌تواند در موارد استثنا برای خانم‌هایی تا ۵۰ سال هم شرایط مادر شدن را فراهم بیاورد.

خانم دکتر لباف! شما خودتان شش فرزند دار‌ید، آخر ین فرزند شما در چند سالگی‌تان به دنیا آمد؟

■ **دکتر لباف:** من ۴۰ سالم بود که آخر م به دنیا آمد. من چون همه بچه‌هایم پسر بودند و دختر نداشتم برای این حاملگی هم خودم خیلی ذوق و شوق داشتم و هم خانواده. فرزندان بزرگترم هم برای تولد بچه‌ها خیلی ذوق و شوق زیادی داشتند. برخی از همکاران می‌گفتند خانم دکتر شما با این همه کار و مسئولیت، بچه دیگر را برای چه می‌خواهید؟ اما پسرانم می‌گفتند ما خواهر می‌خواهیم. به لطف خدا و با توکل بر خدا رعایت‌هایی را که نباید انجام داده و دخترم نه تنها هیچ مشکلی نداشت بلکه قبل از رسیدن به سن ۹ سالگی حافظ کل قرآن شد و رتبه اول را در آی‌کیو در استان قم کسب کرد. الان هم در دانشگاه شهید بهشتی اترن است و سال آخر پزشکی را می‌خواند.

خانم دکتر ایران سؤالی را که پرسیدم برای مخاطبان ما بود که بدانند شما خود به آنچه معتقد هستید، عمل کرد‌اید و صرف مباحث علمی نیست.

■ **دکتر لباف:** من همین الان هم گاهی اوقات برای مریض‌هایم، خودم را مثل می‌زنم. مثلاً یک خانم ۲۴ ساله که حامله می‌شود و هیچ مشکلی هم ندار‌د و استرس غربالگری را دار‌د و می‌خواهد برود برای غربالگری هم انگلیس را مثل می‌زنم و هم خانواده خودمان را می‌گویم عروس‌های من هیچ کدام برای غربالگری نرفتند. استدلال‌شان هم این بود که ما که اهل سقط نیستیم. چرا باید بروییم آزمایش‌ر‌ا بدهیم که دچار استرس بشویم؟ بعد من به این خانم‌ها می‌گویم من شما را مثل دختر و عروس‌هایم می‌دانم بنابراین من هم غربالگری را به شما نمی‌کنم. یک موضوعی هم هست که می‌گویند قلب جنین تشکیل نشده ولی خانم سقط نکرده و اتفاقاً فرزند سالم به دنیا آمده است. در این مورد توضیحاتی می‌فرمایید؟

■ **دکتر لرزاده:** زمان تشکیل قلب جنین بین هفته هشت حاملگی است. بله ممکن است مشخص باشد تا نتوان قلب جنین را در سونوگرافی تشخیص داد. معمولاً موارد که قلب جنین در سونوگرافی تشخیص داده نمی‌شود ما به مادر توصیه می‌کنیم تا یک هفته بعد برای سونوگرافی مجدد مراجعه کند. اما اگر با چند سونوگرافی باز هم قلب تشکیل نشود نشان می‌دهد مشکلی وجود دار‌د و این مسئله طبیعی نیست. معمولاً پزشکان یک هفته کنترل را در نظر می‌گیرند زیرا ممکن است سن حاملگی اشتباه شده باشد اما وقتی علائم حیاتی وجود ندار‌د دیگر قلب جنین تشکیل نشده است اما برای اطمینان همیشه در چنین مواردی دو سونوگرافی پشت هم انجام می‌شود حتی در دو جای مختلف تا از تشکیل نشدن قلب جنین مطمئن شویم.

■ **دکتر لباف:** در ابتدا که حاملگی رخ می‌دهد اول از همه از نظر شیمیایی این آزمایش بتالس‌ی‌جی مثبت می‌شود. قبل از آن که در سونوگرافی چیزی را نشان بدهد. بعد در سونوگرافی اولین علامتی که ایجاد می‌شود این است که ما کیسه حاملگی ایجاد می‌شود. اولش این ساک حاملگی طبعاً در مراحل اولیه جنینی وجود ندار‌د تا بعد که کیسه آب تشکیل می‌شود، جفت تشکیل می‌شود و مرحله بعد است که جنین در داخل ساک تشکیل می‌شود. اگر سونوگرافی در این مراحل اولیه انجام بشود، ممکن است این جنین دیر حامله شده، در تخمک‌گذاری گرد‌ه و هنوز بچه تشکیل نشده که قابل تشکیک شده است. لذا بنده وقتی که یک حاملگی به اصطلاح پوچ را در یک سونوگرافی می‌بینم هیچ وقت اقدام به سقط نمی‌کنم. معمولاً از لحاظ علمی ما به این فرد فرصت می‌دهیم، اگر مشکلی نداشته نباشد، خونریزی نداشته باشد، اگر حاملگی بیرون از رحم نباشد، می‌گوییم صبر کن. یک یا دو هفته دیگر برو دوباره سونوگرافی کن این هم هیچ خطری ندار‌د. بعضی از خانم‌ها‌یی که حالا این حاملگی مشکلی برای آنان دار‌د نکند و خطری برایشان نداشته باشد. اطمینان می‌دهیم که خوشبختانه هم بچه دار‌د. خیلی وقت‌ها در سونوی دوم و سوم می‌بینیم که بچه قلب پیدا کرده است. این نشان می‌دهد قرد یا دیر حامله شده و یا دور ه‌یش، دور ه‌های بیش از ۶۲ و ۳۰ روزه بوده است.

خانواده سلطنتی انگلیس دو عروس می‌آورد که هر کدام بالای ۳۵ سال دارند و بلافاصله بعد از به دنیا آوردن فرزند، دوباره برای باردار‌ی اقدام می‌کنند یا مثلاً دختر ترامپ ۳۵ ساله است اما سه فرزند دار‌د. طرف غربی این مباحث را دنبال می‌کند اما در ایران عکس این موضوع را شاهدیم

آزمایش‌های غربالگری اغلب برای همه توصیه نمی‌شود و تنها برای حاملگی در سن بالای ۳۵ سال موضوعیت دارد یا افرادی که سابقه بیماری‌های ژنتیکی یا ناهنجاری‌های کوروموزومی دارند لازم است آزمایش‌های غربالگری انجام دهند

دکتر لباف: محدودیت گذاشتن برای سن ازدواج کار درستی نیست چون انسان‌های مختلف در محیط‌های مختلف و با تربیت‌های مختلف با همدیگر فرق می‌کنند و نمی‌توان برایشان نسخه واحدی بپیچید

دکتر آسوده: در اروپا و امریکا بحثی آمده تحت عنوان پزشک شخصی که هنوز در ایران جدی نشده است. در کشورهای اروپایی دو نفر که در یک خانواده سرما می‌خورند چه‌ی‌گاه وضعیت این دو نفر را مثل هم نمی‌دانند و به هر دو یک دارو نمی‌دهند. مسئله ازدواج هم همین گونه است. در یک خانواده که دو نفر به سن بلوغ می‌رسند هیچ وقت سینتم بدنی آنها مشابه هم نخواهد بود. حتی دو تا خواهر و برادر و حتی دوقلوهای همسان! حال چه برسد به افراد مختلف.

■ **دکتر لباف:** در جامعه اگر بخواهیم به همه یک نسخه واحد بدهیم درست نیست. اینکه بگوییم سن ازدواج باید این باشد و غیر از این مگر می‌شود. ما چه کار داریم که برای مردم این طور قانون بگذاریم.

■ **دکتر آسوده:** ما در خانواده‌ها نمی‌توانیم حتی برای دو خواهر و برادر و حتی دوقلوها به صورت برابر تصمیم‌گیری کنیم. ببینید، وقتی قاعدگی صورت می‌گیرد و تخمک‌گذاری شروع می‌شود از زمان قاعدگی دیگر خدا آمادگی ازدواج را دارد و شش ماه تا دو سال بعد هم که اندام تناسلی رشد می‌کند خیلی راحت می‌توانند ازدواج کنند. ما در برخی مدارس می‌بینیم که دختر و پسر خیلی راحت با هم دوست می‌شوند و این رابطه منجر به روابط جنسی هم می‌شود. خیلی از خانواده‌ها چون خیلی از این روابط اطلاعی ندارند و برخی هم مندان و سلبریتی‌ها نیز آگاهی خاصی از این مطالب ندارند می‌آیند «چه باید در متن این مسئله قرار دار‌د و اگر این رابطه مورد حمایت واقع نشود و در مسیر صحیحش که ازدواج است، قرار نگیرد مشکلات خیلی بزرگی ایجاد می‌شود. نمی‌شود ما برای همه یک قانون در زمینه ازدواج وضع کنیم. سینتم‌های بدنی افراد متفاوت است. به‌طور مثال یک دختر در جنوب کشور ممکن است در ۹ سالگی برپود شود و دختر دیگری در شمال ممکن است در سن دیگری.

ببینید، وقتی برخی دختران در سن ۱۱ تا ۱۲ سالگی ارتباط جنسی دار‌ند پس قطعاً آمادگی ازدواج به لحاظ جسمی را دار‌ند. از طرفی خانواده‌ها نمی‌توانند قبول کنند و از حرف دیگران می‌ترسند. در شرایط کنونی شرایط پذیرش دوستی دختر و پسر قابل قبول‌تر از ازدواج در این سن‌ها برایمان شده است. این افراد می‌گویند اگر فرزندمان در این سن ازدواج کند می‌گویند این‌ها از دست بچه‌مان خسته شده بودند و می‌خواستند او را از سرشان باز کنند.

ما با آمار ۴۲۰ هزار سقط جنین غیرقانونی که البته برخی معتقدند بسیار بیشتر از اینهاست مواجهیم. فکر می‌کنم اغلب این سقط‌ها مربوط به باردار‌ی‌های خارج از ازدواج باشد. این طور نیست؟

■ **دکتر لباف:** سقط جنین‌های غیرقانونی به خاطر همین توصیه‌هایی است که مطرح شد. سبک زندگی هر انسان باید مطابق بینش‌های درونی و فکری‌اش باشد. سبک زندگی غربی اصلاً نمی‌تواند برای ما الگو باشد. ما یک‌سری باورهایی دار‌یم که این‌ها اصلاً اینها را ندار‌ند. اگر ما بخواهیم الگوبرداری کنیم متأسفانه همان مثلی می‌شود که به جای کلاه سر می‌آوریم. الان یکی از مشکلات ما برای ۳۰ سال آینده مشکل هم پیر شدن است. ببینید، در اسلام احترام به پدر و مادر خیلی توصیه شده و تصریح هم برای نگه‌داری و احترام آنها شده است. ما معتقدیم این احترام چه به رکتانی راه زندگی ما می‌آورد و از طرفی این بی‌احترامی چه عواقبی دار‌د. حالا شما زندگی غربی‌ها را ببینید. پدر و مادر‌ها کتارا خودشان هستند و از نعمت محبت بچه‌هایشان محروم. البته آنها خیلی هم پای بچه‌هایشان زحمت نمی‌کشند و به محض این که قرار وارد سامانه شد، دیگر رهایش می‌کنند. این الگوهایی که دار‌د مطرح می‌شود الگوهای درستی نیست در حوزه سبک زندگی. یک‌دفعه می‌بینید با خانواده‌ای روبه‌رو می‌شویم که چوار‌ها‌یش و حتی فرزندان آنها هم شکل فرزند هستند؛ کسانی که نمی‌توانند پدر و مادر‌هایشان را اداره کنند و آنها را بفرستند خانه سالمندان. الگوهای غربی‌ی‌ترند‌ید در تقابل اصول، بینش و فرهنگ ما‌ست.

ما در غرب می‌بینیم که اینها ۵۰ سال است مسئله افزایش جمعیت را مطرح و دنبال می‌کنند. خیلی از بزرگ‌ها و ورزشکاران آنها فرزندان زیادی دار‌ند و آن‌وقت عکس آن را برای ما توصیه و تجویز می‌کنند؟

دکتر آسوده: در اروپا و امریکا بحث تخمک اهدایی و از فردی جوان این کار را انجام دهیم تا ۴۵ سالگی این کار امکانپذیر است و در مواردی تا ۵۰ سالگی هم اگر فرد شرایط جسمی مناسبی داشته باشد باردار‌ی امکانپذیر است

دکتر لرزاده: در روش IVF اگر بخواهیم با تخمک اهدایی و از فردی جوان این کار را انجام دهیم تا ۴۵ سالگی این کار امکانپذیر است و در مواردی تا ۵۰ سالگی هم اگر فرد شرایط جسمی مناسبی داشته باشد باردار‌ی امکانپذیر است

در دریک خانواده که دو نفر به‌سن بلوغ می‌رسند هیچ وقت سیستم‌بدنی آنها مشابه‌هم نخواهد‌بود. حتی دو تا خواهر و برادر و حتی دوقلوهای همسان!

■ **دکتر لباف:** بله. این‌ها دیدگاه‌هایی را برای خودشان تجویز می‌کنند که اشتباهاتش را متوجه شده و درصدد جبران آن هستند اما دیدگاه‌های اشتباه سابق خود را به ما توصیه می‌کنند.

چرا در شرایط کنونی با توجه به بیانات رهبر معظم انقلاب الان سا خنار مدیریتی ما دنبال تصحیح این سیاست‌ها نیست و هنوز هم در خانه‌های بهداشت سن باردار‌ی بین ۲۵ تا ۳۵ سال مطرح شده و حتی در قالب تنظیم خانواده نیز دنبال می‌شود؟

■ **دکتر لباف:** ببینید، کار‌های فرهنگی زمانبر است. هیچ وقت با بخشنامه و ساختاری قابل تغییر نیست. همه باید بدهر این زمینه کار بردارند. ما ۳۰ سال است در بیلبورد‌ها و تبلیغات مختلف گفته‌ایم که بچه کمتر، زیباتر بچه بهتر. ۳۰ سال است صدا و سیمای ما وقتی می‌خواهد تبلیغ کالایی مثل چای را بکند، یک آقای را نشان می‌دهد که پدر و مادر در آرامش نشسته‌اند و یا یک بچه دار‌د چای می‌خورند. این عملاً تبلیغ سبک زندگی است. در مسئله تجمل گرایی هم همین مورد را در صدا و سیما می‌بینیم. جوانی را نشان می‌دهند که در یک آپارتمان بسیار شیک زندگی می‌کند. خب وقتی جوانی این را نگاه می‌کند این برایش الگوسازی می‌شود. از این طرف هم نمی‌آید نشان بدهند که حضرت امام در چه وضعیت ساده‌ای زندگی می‌کردند.

■ **دکتر آسوده:** جوامع غربی دار‌ند سبک زندگی ما را از ما گرفته‌دار‌ی می‌کنند و اگر دقت کرده باشید خیلی دار‌ند به سمت شیعه شدن رو می‌آورند. می‌آیند و می‌بینند و مطالعه می‌کنند که نگاه اسلام در مورد خانواده و مسائل دیگر چیست.

از طرفی ما می‌بینیم که خانواده سلطنتی انگلیس دو عروس می‌آورد که هر کدام بالای ۳۵ سال سن دار‌ند و اینها بلافاصله بعد از ازدواج باردار شده و فرزندان خود را نه تنها دنیا آورده‌اند که دوباره برای باردار‌ی مجدد اقدام می‌کنند. یا همین دختر ترامپ با وجود این که ۳۵ ساله است اما سه فرزند دار‌د. طرف غربی این مباحث را دنبال می‌کند اما در ایران عکس این موضوع را شاهدیم. در زمینه حاکم شدن این سبک زندگی غربی هم کسی پاسخگو نیست.

به‌طور معمول یک خانم حامله در طول مدت حاملگی‌اش بیش از سه بار حداکثر نیازی به سونوگرافی ندارد و این سونوگرافی مکرر هیچ ضرورتی ندارد

■ **دکتر آسوده:** در رابوا و امریکا بحثی آمده تحت عنوان پزشک شخصی که هنوز در ایران جدی نشده است. ببینید، اگر کسی سورش ابزار دار‌د دستش گچ عفونت ترامپ با وجود این که ۳۵ ساله است اما سه فرزند دار‌د. طرف غربی این مباحث را دنبال می‌کند اما در ایران عکس این موضوع را شاهدیم. در زمینه حاکم شدن این سبک زندگی غربی هم کسی پاسخگو نیست.

■ **دکتر آسوده:** در مسائل ژنتیک هم این مسائل را بررسی می‌کنند که ببینند سابقه خانوادگی وجود داشته یا خیر که مثلاً بعضی وقت‌ها سقط‌های مکرر به یکی دو مورد که سه یا چهار مورد که خانمی اقدام به باردار‌ی می‌کند و قبل از این که به سه ماهگی برسد، بچه سقط می‌شود. در این موارد بعضی مواقع نیاز می‌شود برای غربالگری‌هایی که این نکات را بررسی کنند. در مواردی هست که افرادی مراجعه می‌کنند که مادر‌مان دو مورد سقط داشته است و ما می‌ترسیم باردار شویم. ما هم می‌گوییم هیچ ترسی ندار‌د. ترس برای مواردی است که تکرار بالاست. در صورتی که برخی پزشکان این کار را نمی‌کنند و از همان اول می‌گویند شما باید آزمایش غربالگری بدهید و هزینه‌های گراف را بر دوش خانواده‌ها تحمیل می‌کنند و حتی بعضی وقت‌ها آزمایشگاه‌ها نیز جواب را اشتباه می‌دهند.

واقعاً باید وحشتناک باشد که در آزمایش‌ها احتمال را دو برابر اعلام کنند.

■ **دکتر لباف:** همان طور که خانم دکتر گفتند ما سقط‌های مکرر را پیگیری می‌کنیم و آزمایش‌های اختصاصی را می‌دهیم و وقتی سقط مکرر را می‌گوییم که فرد بیش از دو سقط داشته باشد یعنی سه یا پنج سقط.

در مورد سونوگرافی‌های چندبعدی هم توضیحاتی را ارائه دار‌ید. در مورد سونوگرافی‌های سه بعدی آیا این سونو خطر ندار‌د و اصولاً چند نوبت سونوگرافی لازم است؟

■ **دکتر لباف:** ما یک سونوگرافی چندبعدی دار‌یم که مثلاً شکل بچه را نشان می‌دهد. اینها همه‌اش بازاری و لاکچری است که بیشتر برای آلبوم‌های جنینی کاربرد دار‌د یک سونوگرافی دار‌یم که مثلاً کلیه بچه، تعداد انگشتان و این طور چیزها را بررسی می‌کند. این سونوی ولیینگ هم نه برای همه بلکه برای کسانی است که نگرانی داشته باشند. کسانی که زایمان قبلی‌شان مشکل داشته‌اند ما آن را توصیه می‌کنیم ولی بنده شخصاً سونوگرافی سه‌بعدی و چهاربعدی را توصیه نمی‌کنم چون بی‌ضرر بودنش هنوز ثابت نشده است. درباره تعداد سونوگرافی هم وقتی یک خانم حامله جفتش پایین است، خوبزیری دار‌د، استراحت مطلق است، خب ما باید این بیمار را تحت نظر داشته باشیم. اما در مجموع به‌طور معمول یک خانم حامله در طول مدت حاملگی‌اش بیش از سه بار حداکثر نیازی به سونوگرافی ندار‌د و این سونوهای مکرر هیچ ضرورتی ندار‌د.

**موضوع دیگری که الان مطرح است که فکر می‌کنم اغراضی پشت آن باشد، بحث ازدواج‌های زیر ۱۸ سال است که الان هم مجلس دار‌د قانون برایش تصویب می‌کند و ۲۰ میلیون مورد‌ی که در سن ازدواج هستند را هیچ فکری برایش نمی‌کنند و بعد این ۴۰ هزار مورد را به شکل ویژ